

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Organizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare.)

asemenea întreprindere ar putea anual sute de mii pentru acoperirea telor bisericești și ne-am alege, pe pra cu câștigul moral, că a face respecteze o cerință liturgică a ritustru, pe lângă că bisericile noastre mirosi a stearină și a alte preparate toase.

acă în sfera acelei întreprinderi s'ar apoi și procurarea respective pro- a bisericilor cu *tămâie și smirnă* ce și în această privință un îndoiț: unul sanitar și altul purității nostru. Și fără îndoială, că lu- noastră bisericească ar putea fi în ogașul convenit de a întrebuița umini, tămâie și smirnă de provecurată, care ar izola pe gheșeftari matorii indirecti ai bisericilor noastre. schimb, tot atunci, ne-am alege și ri izvoare de câștig material, care lesni esențial problema de reorganizericească.

XIV.

cele premerse (III—XIII) am red'abia cu foarte mici și puțineări mai mult de cuvinte decât de proiectul ce-l credeam, nainte de a cu un an, ca necesar pentru rearea bisericească a mitropoliei

2. ențial nu aş avea nimic de adaus acest proiect, decât poate numai dee, care nu e a mea ci rezultă adițiile de odinioară ale bisericii ortodoxe, — de a ne familiariză mult, în viața noastră administra- sericească, prea birocratizată și aterializată, cu ideia de instituțiuni pice, de cari am făcut amintire mai Mihailu), că trebuiesc încadrate în viața administrativă bisericească.

ateva cuvinte, pe aceasta temă — mi-se vor îngădui să le adaug, întregi proiectul de mai sus. reștinismul, încă dela ivirea sa în s'a afirmat nu numai ca sistem de dogmatice și morale, ci și ca un ant social în al căruia cuprins de caritate aveau să facă cea mai ită apologie a dogmelor tocmai prin earea credinței creștine în faptele unei personale curate și în faptele de obștească.

trecutul nostru românesc, această

concepție, ideală și practică în aceeaș vreme, despre creștinism s'a întunecat, fiindcă n'am putut țineă trează vechea conștiință creștină, care făcea din Biserica ortodoxă organizătoarea și ocrotitoarea tuturor feliurilor de instituțiuni filantropice accesibile pentru concepția vremurilor de de mai nainte cu o mie de ani.

Pe atunci, îndatoririle filantropice ale Bisericii — îngrijirea de bolnavi, săraci și văduve și de tot felul de năpăstuiți ai sorții — nu eră ca azi pusă mai pe jos de îndatoririle de altar și de bună administrație bisericească. Ba Episcopii, nu odată interveniau împotriva judecăților nedrepte, ce se aduceau credincioșilor; iar însași, Biserica, în interesul de a feri dreptatea socială de jigniri, avea advocați în toată regula, dotați de Biserică, cu destinația de a-i scăpa pe orfani, pe săraci, pe văduve și pe alții de nepăstuiții lor, din ghiarele judecătorilor mitarnici ori din ale bogăților nemilăstivi.

Pe atunci acțiunea filantropică a Bisericii eră atât de complexă și rodnică, încât însuși statul bizantin eră aproape cu desăvârșire dispensat de grija ocrotirilor sociale, cum le-am numi în limbajul zilelor noastre. Institutele și instituțiunile filantropice, înființate și susținute pe atunci de Biserica ortodoxă, erau puse sub supraveghierea Bisericii și încredințate spre conducere celor mai distinși clerici. Din sămânța bună acelor vremuri a mai rămas ceva în Biserica fraților de peste Carpați.

(Va urmă.)

Dotatia corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare.)

Un singur favor li-se făcu, ca să primească salariile lunar anticipativ, ca și ceilalți oficanți.¹⁾ Dar aceste nesuccese un putură slăbi și anunți strigătul bieților profesori după pâne și o răsplată cinstită a muncii lor. Catihetului Russu f-se îmbunătăți soartea când la anul 1861 fu instituit de paroh al Aradului și astfel pe lângă salariul de catihet (500 fl.), și taxele, cele avea ca actuar al consesului literar, pentru testimonii și estrase protocolare, mai beneficia 700 fl. dela parohie. Gavra și Șandor remaseră însă tot cu salariul de 336 fl. la an.

Indignați de nedreptatea ce li-se făcea cer intervenția și sprijinul consilierul de școale Constantiu Ioanovici, fost director al institutului, a comitelui suprem Teodor Serb și a episcopului Procopiu Ivacicovici și înaintează din nou jalbe și rugări desperate la forurile mai inalte și mai pe urmă la inaltul tron, cerând ca salariul de

800 fl. v. v., ce l-au avut profesorii la înființarea institutului, să li-se solvească în valuta de acum, adecă în 800 fl. arginți („pengő forint“) sau în (840 fl. austriaci, precum li-se solvește și profesorilor din Zombor, cărora li-s'au îmbunătățit salariile din fonduri separate. E o mare nedreptate, că profesorilor dela alte preparandii li-s'au urcat salariile, numai lor nu.²⁾

O cauză atât de dreaptă află un apărător energic și'n directorul local Ioan Popovici.³⁾

După reînființarea vechei noastre metropolii, în 12/24 Dec. 1864, profesorii își îndreptară privirile spre acest scut și apărător al intereselor noastre bisericești și culturale și liman de mântuire al neamului românesc ort. din Ungaria și Transilvania, cerând îmbunătățirea sorții lor și a stării institutului. Și nu înzadar. În o scrisoare a metropolitului Șaguna către direcțiunea institutului se cuprind următoarele cuvinte de mângâiere pentru sufletele amărite ale profesorilor.

„Vă asigur eu Domnilor! Că după ce se va consolida metropolia noastră română va fi una din cele dintâi probleme a aduce institutul nostru pedagogia din Arad și în deobste treaba școlară la o normă multămitoare, și deamă de o nație și biserică, a cărei fii au devenit la cunoștința pusețiunii lor politice și confesionale.“⁴⁾

Intăriți astfel în speranță și asigurați de interesul și bunavoința marelui arhieru, directorul Gavra trimite raportul, ce-l înaintează consiliului loc. regesc, despre mersul învățământului și rezultatul examenelor finale din anul școlar 1864 5 și metropolitului Șaguna și-l roagă, că la timp potrivit să ia cauza lor și a „bietului institut... părăsit de lume și de nimenea mângâiat...“ sub scutul său părintesc.

În acest raport directorul Gavra descrie în colorii triste și plin de amarăciune starea institutului și a profesorilor, cari pentru munca rodnică ce o desoaltă pe terenul educațiunii poporului ar merita a socote mai bună.

Spre a dovedi ce rezultat au avut ostenelele lor se provoacă la comitele supresa (prefectul) comitatului Arad, Gheorghe Popa, care în mai multe rânduri și-a exprimat mirarea, că elevii, cu atât de puține pregătiri anterioare și'n timp atât de scurt, și-au putut câștiga cunoștințe atât de frumoase îndeosebi din științele matematice. Progresul ar fi și mai îmbucurător, dacă institutul ar avea recvizite fizicale și dacă profesori n'ar fi siliți a-se gândi în tot momentul la familiile lor sărace. De zeci de ani așteaptă cu răbdare îmbunătățirea sorții lor, dar nici un ajutor de nicăiri, așa, că cu ajuns la desperare, ceace periclitează bunul mers al învățământului. Ca să poată trăi de azi pe mâne s'au înglodat în datorii. Fiecare suferă la an o pierdere în salar de 504 fl., care în cursul anilor se urcă la mii. Nu e just, ca catihetul, care are și o parohie, să aibă un salar mai mare decât ceilalți profesori, cari de 40 ani servesc și trăiesc în cea mai mare sărăcie și în aceeaș slujbă, căci n'au fost avansați, ci li-s'au pus superiori advocați și alte persoane nechemate, pentru că statului îi plac servicii gratuite. Dacă aceste stări se vor continua și în viitor, mizeria și foamea îi va sili să-și vadă de alte slujbe.

Pentru îmbunătățirea sorții celor 2 profesori s'ar cere anual suma de 1008 fl. În această sumă se cuprinde „grozava ieremiadă“, pe care gu-

vernele de 40 ani nu o pot alina. Când profesorii au cerut urcarea leilor dela fostul inspector și președinte al deputațiunii fondurilor școlare din Pesta, Nicolae Temesváry, li-s'a răspuns să aibă puțină răbdare, pentru că în scurt timp va sosi un răspuns mulțumitor la opinia favorabilă a deputații în chestie. De atunci tot răbdă și așteaptă și această așteptare a pretins dela ei tocmai atâta timp cât hotărî Domnul lui Israel, ce petrecând în pustie, să poată ajunge în țara făgăduinței. Israel a ajuns în Canaan, ei însă nu. Ce sarcină ar fi pentru o împărăție, cu un venit de milioane, îmbunătățirea sorții unor profesori? Nu are statul destule izvoare, ca să poată da fiecărui profesor încă 504 fl., la amândoi 1008 fl. la an? Pentru ce nu se solvește din dare? Sau să se ia un împrumut de undeva, până ce Românii își vor primi partea ce li-se cuvine din fondurile comune cu Sârbii. De ce sunt chinuți cei flămânzi cu așteptări veșnice?¹⁾

(Va urma.)

¹⁾ Ordinul autic din 5 Febr. 1864, Nr. 18533. Intimatul cons. loc. reg. din 16 Febr. 1864, Nr. 12885. — ²⁾ Actele prop. 1863-4, Nr. 50, 52, 1864-5, Nr. 17. — ³⁾ Actele Institutului Nr. 61-1863-4. — ⁴⁾ Scrisoarea lui Șaguna către direcțiunea Institutului din 6 Iulie 1865, Nr. școl. 42-1865. — ⁵⁾ Raportul directorului Gavra către Consiliul loc. reg. din 20 Aug. 1865, Nr. 193.

Congresul învățătorilor.

În ședința a treia a congresului învățătoresc ținut în zilele trecute în București prezidat de dl ministru Negulescu, s'au citit următoarele dezeritate ale congresului:

1. Unificarea și democratizarea învățământului primar. Învățământul primar să fie unificat în totul, în tot cuprinsul țării românești, obligator și gratuit pentru toți copiii de cetățeni români în vârstă de școală. Să se ajute copiii săraci cu tot ce le trebuie pentru a putea fi puși în situație de a urma școala.

2. Toate școlile românești să fie școli de stat. Minoritățile etnice pot avea școlile lor naționale sub controlul statului și cu limba românească obligatorie. Statul să nu mai întretie aziluri confesionale cum sunt cele din Dobrogea.

3. Scopul școlii primare, obiectele de învățământ și distribuția materiei. Școala primară să dea o cultură generală necesară pentru viața și pentru înțelegerea vieții, în acord cu tendințele evoluției sociale, cu menținerea sufletelor în sfera idealismului. Glorificarea muncii și a demnității omenești. Învățământul să se predea numai în școli publice pentru dispariția spiritului de castă. Obiectele de învățământ cele din actuala programă analitică revăzută și adoptată scopului școlii primare.

4. Cărțile didactice, sistemul de aprobare, monopol ori liberă concurență. Se admite libera concurență; aprobarea să se facă de către ministru. Să se scutească autorii de unele obligații. Să se poată concursuri.

5. Recrutarea, înaintarea, titlul și salariul corpului didactic primar și al școalelor de aplicație. Recrutarea să se facă dintre absolvenții școalelor normale. Aceștia să aibă o cultură generală cu o durată egală cu aceea a liceului. Învățătorii recrutați de școalele normale, va fi obligați să-și completeze cultura pedagogică după programa școalelor normale.

6. Învățătorii trebuie să fie reprezentanți prin delegați ai Asociației generale în consiliile pedagogice, în comisiile pentru definitivat și înaintare etc.

7. Recrutarea personalului de control și disciplină să se facă prin alegere. Se vor alege câte trei învățători din care ministru va numi unul.

8. Învățământul complementar e absolut necesar; el va trebui să aibe o direcție practică.

9. Intretinerea materiei la școalele primare să se facă tot prin comitetele școlare. Învățătorul să fie de drept președinte.

10. Învățătorul este necesar ca factor activ în cooperare cât timp nu se găsește încă elemente pregătite pentru aceasta.

11. Învățătorii să poată fi aleși în parlament, consilii comunale și județene, fără a demisiona dela catedră.

12. Eșirea la pensie după 30 de ani de funcționare cu ultimul salariu. Copiii să moș-

tenească și pensia mamei decedate chiar dacă tatăl e tot salarizat de stat.

13. Precădere la împroprietărire a învățătorilor înaintea oricui.

14. Plata tuturor transporturilor în interesul învățământului.

15. Revenirea asupra tăierei sporului.

16. Solicitudine pentru școlile și învățătorii putneni și dobrogeni.

Dl P. P. Negulescu, închide desbaterile spunând că d-sa se va călăuzi de fapte pe care le va îndeplini pentru buna reorganizare a învățământului primar. Accentuiază chestiunea materială a învățătorilor și cel mai arzător punct din dezideratul congresiștilor, desaproband cuvintele incalificabile ale unor congresiști, cari au accentuat că ministru nu dă destulă atențiune nevoilor corpului învățătoresc. De un rezumat al situației detestabile a budgetului statului și face apel la congresiști de a avea răbdare.

Citește apoi două rapoarte primite la ministru, prin care unii învățători din Iași, vând la țigheea alimentele cooperativelor ori băncilor; ceva mai grav, vând și beuturi spirituoase.

Al doilea raport, rezumă gândul unor învățători din Moldova, cari vor să părăsească școala, pentru a începe diferite negustorii rentabile.

Dl ministru spune că își va da toate ostenețele, ca să readucă pe unii dintre acești învățători, la gospodărie mai rodnică, mai folositoare, a adevăratei școli.

Biserica.

Un înalt prelat, membru activ al „Societății ortodoxe a femeilor române” a ridicat o blândă, părintească imputare: doamnele din societate nu se duc la biserică. Altele, multe și de tot felul de preocupări le țin departe de aceasta supremă îndatorire sufletească. Și sfântul locaș rămâne, în multe părți, pustiu de binefacerile cercetării și a luării în seamă de binele care s'ar putea face prin închinarea celor sfinte.

Și înaltul prelat avea dreptate. Căci doar cultul religiei a fost primul pas de ridicare din barbaria omului. Și dacă tot nu ne putem ridica îndestul la înalta ei concepție este că n'am cultivat-o din tot sufletul nostru, după o mai înaltă înțelegere omenească, conform cu progresele civilizației și alătura de ale științelor moderne. Și a fost aceasta lipsă de cultivare, cel mai mare păcat a politicii statelor. Căci nu numai la noi, pretutindenea, în primul rând în Franța, s'a manifestat aceasta ignorare a bisericii cu vechile ei dogme și forme.

Este cea mai înaltă și cea mai grea problemă a viitorului: biserică.

Am cunoscut mulți religioși cari totuși nu se mai duceau la biserică. Dumnezeu e pretutindenea unde străluce soarele și vedem un petec de cer albastru de-asupra noastră. Ba chiar în bezna întunerecului te poți închina, dacă ai însufletul tău lumina credinței. Altarul nu se găsește numai la biserică, ci și lângă leagănul unui copil, la patul unui bolnav, la masa de lucru, ba uneori și lângă mașina de bucată... Scia ilustra Carmen Sylva. Esențialul este să-l ai în sufletul tău acest altar. Biserica este locașul de manifestare exterioară a pioaselor noastre simțiri. Înzădar am împodobi biserică cu tot aurul din lume dacă noi nu ducem la altarul ei nici o comoară a inimii, pustie și părăsită rămâne podoaba zidurilor ei.

O duioșie adâncă ne cuprinde la gândul acestui pustiu. Vechea și scumpa și buna biserică! Nu ne-a dat totuși prima, elementara orientare în lume? De ce să zicem că faima, gloria, au trecut? Noi am jefuit altarului tău, din vremuri, lumina pe care am dus-o triumfătoare în lumea întreagă. Am făcut din ea școli, teatre, academii și biblioteci spitaluri și societăți de binefacere, din harul tău dumnezeesc. Și tu falnică mărează mamă, a tuturor pornirilor bune să rămâi acum tristă în uitare, cu învinuirea că ai îmbătrânit, și au trecut ale tale?...

Nu nu, recunoștința omenească trebuie să-ți împlinească noi și proaspete cununi! Să vie coruri tinere pretutindenea să-ți cânte mărirea trecută și cea viitoare. Cuvântul sfânt să stră-

bată sufletul omenească și să-l întoarcă servicia lui, muzica ta divină să trezească get omenească la fapte bune și la speranța stă pentru viitor.

Dac. Tr.

Constanța

INFORMAȚIUNI.

Creșterea vitelor.

Ministerul de domenii, direcția zootehnică a alcătuit un întreg program de activitate care privește punerea în valoare a creșterii noastre, refacerea stocului de animale izolate de război; organizarea zootehnică pe târguri și expoziții de vite etc.

În legătură cu aceasta au fost desemnați matorii inspectorii zootehnici în diferite județe ale țării: inspector general zootehnic P. Piepteanu pentru județele Iași, Vaslui și Botoșani; inspector general zootehnic, E. Șarzi pentru județele Neamț, R.-Sărat, Suceava și inspector general zootehnic Achil Negulescu pentru județele Dâmbovița, Bacău și Argeș; inspector zootehnic Popescu pentru județele Teleorman, Vâlcea, Vâlcea; inspectorul zootehnic P. Trăneșu pentru județele Botoșani, Dorohoi, Mehedinți și inspectorul general veterinar Ionescu-Bălan pentru județele Olt, și Ilfov; inspector general veterinar Neagu pentru județele Ialomița, Tulcea și Constanța; inspector general veterinar Cincă pentru județele Brăila.

În provinciile alipite au fost desemnați Manolescu pentru Ardeal; S. Piepteanu pentru Basarabia; A. Constantinescu pentru Teraza pentru Bucovina.

Acești inspectorii mai au delegați în provinciile alipite să studieze rasele locale cu întreaga gospodărie a sâtenilor.

Comemorarea eroilor. Ziua de sărbătoare (Înălțarea Domnului) s'a consacrat legal comemorării eroilor morți pentru țară.

Reorganizarea mitropoliei noastre. Președintele On. Preoți și alți cetitori, cari doresc să anunțe la broșura, ce e a se retipări, celele cu titlul de mai sus ale părintelui Gh. Ciuhandu, să grăbească a se anunța.

Hirotonire. P. S. Sa. părintele I. scop Ioan, a binevoit a hirotoni pe candidatul Gheorghe Popescu, ales în comuna Zlatna din arhidieceză.

Rechiziționarea grâului, secarei, orzului. Din cauza împrejurărilor prin care trece țara în urma războiului nostru național este amenințată adevărată foametă. Pentru îndreptarea acestei stări guvernul a hotărât, că este necesar să se ia cât mai multe măsuri necesare. Spre acest scop s'a hotărât rechiziționarea unei mari părți din soia agricole. Prefurile maximele pentru anul lui 1921 s'au fixat astfel: 15000 lei pentru grâul de grâu, 12000 pentru vagonul de grâu, 10000 pentru vagonul de orz de toamnă și 10000 pentru vagonul de orz de primăvară.

Evenimente culturale. Miercuri, seara a avut loc la Crucea Albă un concert de Corul tipografilor români din Arad sub conducerea maestrului de muzică trescu, iar Joi, în ziua Sf. Gheorghe, corul poetului Coșbuc, aranjată de Filiala Societății naționale de Crucea Roșie din orașenesc. S'a reprezentat tabloul „Orăz cu de d-na Lucreția Costa-Nicoară”, la care rolurile levele și elevii școlii normale. În zilele s'au întrunit în conferință generală culturală, corpul didactic primar, aparținând ratul din Arad.

Nouii secretari de resorturi la Consiliul dirigent în dizolvare. Au pe resorturi d-nii Dr. C. Bucșan la Al. Maria, justiție; Dr. Iuliu Moldoveanu la sociale; Oct. Prie, instrucție și cultură; N. Groza, comunicații; Blăjan, industrie și agricultură; Dr. Zah. Munteanu, finanțe. Darea resorturilor se va face cu ten-

itoarcă serviciilor la București. Intre calitatea de zecă general, șef de resort, și aceea de deșperanță stabilit incompatibilitate, astfel că, după fiecare va avea să aleagă.

Instanța ministru jefuit. Dl Contescu, delegatul în comisiunea dunăreană, venind noaptea cu trenul accelerat Nrul 12 dela Galați, victima unui furt însemnat între stațiile și Roseti. Un hoț — care n'a fost încă arit — a furat, prin fereastra vagonului-care dormea dl Contescu, două valize cu acte diplomatice și 500 mii lei în anțușești și românești. Furtul a fost obținut imediat, și din stația Roseti s'a înapoiat izolată la Făurei, unde s'au găsit pe înie cele două valize, rupte și golite, iar azvârlite pe câmp. La Buzău, prefectura a fost la dispoziția ministrului nostru plenipotențiar automobil județului, cu care dl Contescu a înapoiat la Făurei pentru continuarea Vasluiștilor și în speranța găsirii banilor.

E. Larzi militare la trenurile de persoane. Una Suceava surile utile pentru ușurarea călătoriei în Achil este înființarea gărzilor militare la treța, Bac Ministerul de războiu a luat această mărca Pop în urma deselor scandaluri întâmplare în lașca, ile de călători. De-acum fiecare tren de P. Trine va fi însoțit de o gardă compusă redinți în ofițer și 10 soldați. Prin această mărca-Bescu-Be cumă scandalurile, se evită aglomerați și se asigură siguranța călătoriei. Se intenționează ca dela 1 Mai să fie înlocuiți soldații pentru ardmi.

Post nr. 5/1920.
Dreptea
pentru:

Circulară

delega toate oficiile protopresbiterale și paraselele din districtul Consistorului din Arad. a săteni

Societatea „Mormintele Eroilor căzuți Ziua dășboiu“ prin ministrul de războiu, cu onsacr din 1 Maiu a. c. sub Nr. 281/920 om- pe tuminis următoarea recercare:

noastre Prin Decretul lege Nr. 1913/920 doresc înălțării Domnului (20 Maiu st. n.) retipări st decretată ca Sărbătoare Națională pă. mintirea Eroilor noștri sub numele de e anul la Eroilor“.

Eroilor noștri morți pentru Dinastie, i într ne și Neam li-se cuvine a le cinsti cu, ales noria serbând cu deosebit fast ziua eză. țării Domnului, căutând să facem, ca carei, asta zi să fie și o înălțare pentru tot lor emul nostru, ridicându-ne de-asupra in- zboiului selor și nevoilor pământești și trăind ursoră amintirea eroismului celor dispăruți — tă a va clipe de viață adevărat morală, i guvr ra pământească în această zi care tre- cāt să fie un sanatoriu moral pentru toți. scop Societatea Mormintele Eroilor căzuți ntru din Război, Comitetul Central, a întomit un O lei gram general pentru Capitală, Provin- e toas și pentru sate, care s'a trimis deja curi, cutare. ror Comitetelor noastre județene pentru

Subsemnatul am dat ordin Comanda- Albe ntelor de Corp de Armată după cum m Arad vede din copiile ce se anexează. muzic he, co Respectuos rog pe P. S. Voastră să Filial Roșievoiască a luă măsurile, ce va crede ul „O cuviință pentruca întregul Cler, din la c reaga eparhie luând parte la această ale. T bătoare, de comun, acord cu autorită- neral militare și civile să cinstească me- partin ăria Eroilor noștri în mod cu totul înăl- la Cl or prin slujbă religioasă și cuvântări cu li racter național și patriotic“.

Ministru de războiu.

General: Rășcan m. p.

Ne asociem cu toată căldura inimii această recercare însuflețitoare și pa- otică și dispunem, ca în toate comunele

bisericești să se facă din ziua Înălțării Domnului cea mai mare sărbătoare a Neamului prin serviciul divin festiv oficiat în sf. biserică de toți preoții locali, prin cuvântări patriotice, prin procesiune religioasă la cimiteriu, dacă sunt înmormântați eroi, iar după amiază prin sărbători culturale.

Rămâne, ca în fiecare comună să se formeze un comitet sub conducerea parohului, care să organizeze și să alcătuiască programul în detaliu a sărbătorii cum crede, că e mai potrivit cu condițiunile locale.

Comitetele vor avea să ia din vreme măsurile necesare, pentruca sărbătoarea Eroilor din ziua Înălțării Domnului să se desfășure în cele mai bune condițiuni având a invita de timpuriu toate autoritățile civile, militare și școlare, ca astfel să poată participa cât mai multă lume din toate straturile societății și din toate ramurile de activitate. Pentru mai bună orientare lăsăm mai jos să urmeze programul general alcătuit de „Societatea Mormintelor Eroilor căzuți în Războiu“.

Arad, 24 Aprilie (9 Maiu) 1920.

Societatea „Mormintele Eroilor căzuți în războiu.“

Comemorarea „Eroilor Neamului“

Instrucțiuni pentru sate.

Ziua „Eroilor Neamului“: 20 Mai (Înălțarea Domnului.)

Ziua de 20 Mai (Înălțarea Domnului) fiind declarată în mod oficial zi națională sub numele de ziua „Eroilor Neamului“, trebuie să pătrundă în conștiința întregului nostru popor, ea fiind expresia cea mai desăvârșită a sufletului și a eroismului românesc.

Pentru a se ajunge la acest rezultat, Ziua „Eroilor Neamului“, trebuie să fie serbată până în cea mai modestă comună din tot cuprinsul României întregite cu o deosebită solemnitate.

Pentru o deplină înțelegere, vă trimitem instrucțiunile necesare, cărora trebuie să se conformeze autoritățile civile și militare, bisericesti și școlare, alcătuiind în deplin acord, programul acestei zile, pentru a cărei îndeplinire se vor lua toate măsurile.

Programul zilei „Eroilor Neamului“.

În „Ziua Eroilor“ este suspendată orice activitate: Școalele nu vor ține curs. Băncile nu vor avea operații, magazinele, cârciumele și atelierile de orice natulă vor fi închise ziua întregă. Pretutindenii se vor arbora drapele naționale.

La ora 10 dimineața, va avea loc adunarea generală pe locul care se va hotări și care trebuie să fie:

- 1) În fața bisericii, dacă este loc îndeștului.
- 2) În fața școalei, dacă locul este mai potrivit, urmând ca de acolo procesiunea să pornească spre locul pe care a avut loc lupte, dacă este vre-un astfel de loc în apropierea imediată a satului sau pe locul unde să găsească înmormântați eroii.

Vor lua parte la această adunare: toată populația satului, școalele cu toți elevii în frunte cu învățătorii și preotul; toți funcționarii publici școalele secundare de Stat sau particulare, fără diferență de confesiune sau naționalitate.

Societățile de veterani, invalizi de război, având decorațiunile din război.

Toate societățile existente și comunitățile religioase, cu steagul societății și insignele ei.

Toate aceste societăți vor fi anunțate de către primărie, pentru a lua din vreme măsurile necesare.

Sub direcțiunea profesorilor elevii vor face coroane și ghirlande din verdeață și flori în amintirea eroilor acelei comune, care se vor depune pe mormintele eroilor, dacă sunt în acea comună, sau se vor lăsa după procesiune

în biserică satului și în școală încununând numele celor morți în război.

Populația va purta flori și lumânări aprinse. La ora 10 dimineața, găsindu-se întrunite toate aceste societăți după un plan stabilit. la sosirea autorității cele mai superioare din sat se va cânta Imnul Regal de corurile existente. Se va oficia apoi un parastas, la care se vor da răspunsurile de către corul școalei sub conducerea profesorului. În cursul acestei slujbe, se va citi o rugăciune specială pentru morți, care va fi ascultată de toată lumea în genunchi.

Nici un preot nu va putea lipsi dela parohie în această zi a comemorării eroilor neamului. Acolo unde parohiile nu sunt întregite cu preoți sau sunt parohii vacante, Episcopia va trimete călugări dela mănăstiri, luând măsuri din vreme.

La biserică va lua cuvântul glorificând pe morți, preotul și după dănsul unu din veteranii sau invalizii care au luat parte la război și care va fi indicat prin calitățile lui.

În caz că cimitirul nu e la biserică, sau că în apropiere de sat se găsească cimitire de eroi, sau chiar morminte de eroii izolate, se va forma procesiune către acele morminte. Procesiunea va porni în sunetul clopotelor. În fruntea ei va merge preotul în sfintele odăjdii urmat de Sf. prapore, sfesnicile cu stăclii aprinse, Sf. icoane împărătești și Crucea cea mare, corul cu ghirlande, coroana de flori și steagurile tri-colare. După cor se va da locuri de cinste soțiilor și copiilor celor morți în război. Aceiași cinste se va face și rudelor celor morți, veniți în localitate apoi vor urma delegațiile școlare și veterani în frunte cu invalizii de război, urmați de școale.

Vor veni după ei autoritățile și pe urmă populația.

În localitățile unde au fost lupte și unde sunt cimitire mari de eroii, este bine să participe și un detașament trimis din garnizoana cea mai apropiată, ca să dea onorurile; tot acolo e de dorit să asiste oficialitate, protoereul județului, subprefectul și chiar prefectul, precum și delegațiuni din școalele secundare din orașele apropiate.

Pe tot parcursul drumului, corul și muzica comunală dacă se află, vor cânta marșuri patriotice. Se impune prezența cât mai multor drapele, fiind de dorit ca fiecare clasă a fiecărui școli să aibă drapelul ei trei-colo. Caracterul marșurilor să fie plin de entuziasm și înălțător, ziua morților trebuind să însemneze nu ziua durerii, ci a victoriei, prin care s'a întregit neamul. Populația va fi rugată să aducă flori cât mai multe, ca să acopere mormintele vitejilor căzuți pantru țară.

Ajunși în fața mormintelor, convoiul se va oprî. După ce se va face un parastas, se vor rosti cuvântări, în care se vor aduce laude celor ce s'au jertfit pentlu țară.

În afară de autoritatea cea mai superioară care asistă, va vorbi învățătorul, lăsându-se libertatea celor ce au fost pe front și doresc să pleamărească faptele și amintirea camarazilor căzuți în luptă. După aceea va începe conform tradiției românești praznicul, la care va lua parte tot satul. Acest praznic (masă comună) va fi organizat conform obiceiului locului, de către comitetul Societății „Mormintele Eroilor“ din acea comună, cu populația întregului sat și concursul și îndrumarea preoților. Fiecare familie va veni să ia masa pe acest loc. Preoții vor căuta să convingă familiile mai cu stare, să onoreze familiile celor morți în război. La această masă elevii școalelor vor declama poezii patriotice și se va preamări după obiceiul strămoșesc, frumșetea de suflet a acelor morți.

Aceste praznice pot fi urmate de mici serbări, mai ales în comunele în care sunt cimitire de eroi. Acolo ar fi de dorit să asiste delegațiuni de elevi din școalele secundare, venite sub conducerea profesorilor dela oraș din vreme, care să dea mici festivități prin reprezentări de piese cu caracter patriotic, declamațiuni și narațiuni eroice. Se va scoate în evidență meritele ostașești și civice ale ostașilor și populațiunei din acele părți.

Trupa care va fi detașată să asiste, va da onoruri în timpul rugăciunei, apoi va lua parte la masa cea mare, soldații trebuind cinstiți după datinile românești ca oaspeți ai comunei în acea zi.

Aceasta va fi un bun prilej de solidarizare între ostași și populație. Încingându-se horă, trupa face armele piramidă și va juca cu populația, ca să se strângă și mai mult legăturile sufletești între popor și oștire.

În fiecare comună comitetul, ce se va forma, are libertatea să organizeze și să alcătuiască programul cum crede că e mai potrivit cu condițiunile locale. Dacă voiește să dea o serbare în locul școlii sau în alt local, va proceda în acel mod; caracterul serbării să fie însă patriotic fără a se jigni sentimentele populației ne românești cum e de pildă în Transilvania Banat sau Basarabia, glorificându-se totuși marile jertfe aduse de neamul nostru pentru cauza lui națională, care s'a indentificat totdeauna cu cauza civilizațiunii pe care au apărut-o toate poporele culte ale omeărei.

E de dorit apoi, ca în fiecare școală să se așeze cu o deosebită solemnitate un tablou lucrat de elevii școlilor cu numele tuturor morților în războiu din acea comună, iar în biserică unul la fel, sau să fie săpate numele lor pe o piatră de piatră ori marmură spre a se da o dovadă că în România întregită se cinstește după regulile celei mai înalte tecuștințe, memoria și faptele tuturor cetățenilor căzuți la postul de onoare. Elevii vor avea grija acestor tablouri și cultul lor.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Suplac** de clasa II se publică nou concurs cu termen de alegere la **30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul este: 1. Casă parohială cu supraedificate. 2. Pământ parohial de 10 jugere a 1200⁰. 3. Competința de păsunat. 4. Birul preoțesc dela peste 200 numere de că se câte 30 litri cucuruz sfărmat. 5. Stolele îndătinate. 6. Întregirea dotațiunii din vistieria statului.

Alesul va avea a provide catehizarea școlărilor.

Reflectanți, suplicele lor adresate comitatului parohial, au aie trimite la subscrisul în Girișul negru (Feketegyörös), având a-se prezenta la sf. biserică pentru a cânta, ori celebra și predica.

Din încredințarea **Comitetul parohial.**
Petru Serbu, protopop.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Lipova** devenită vacantă prin renunțarea parohului Dr. Victor Gr. Filip, în conformitate cu ordinul consistorial de sub Nr. 390/920, se publică concurs cu termen **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1. Una sesiune parohială în estenziunea cuprinsă în coala catastrală. 2. Birul legal. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru carea parohia nu răspunde.

Parohia e de clasa I dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune.

Alesul este îndatorat a catehiza la școala confesională fără alta renumerațiune și supoartă toate dările publice după întreg venitul parohial.

Reflectanții sunt poștiți a-și subșterne recursele ajustate cu documentele recerute și atestat despre eventualul serviciu prestat până aci și adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din Lipova la P. On. Oficiu protopopesc din Lipova în termenul concursual fiind îndatorati ca tot în acest termen să se prezinte în sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori Sărbătoare spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie observând strict cele prescise în § 33. din Regulamentul pentru parohii.

Nainte de prezentare recurenții vor dovedi protopresbiterului, că posed cvalificațiunea recerută, iar cei din altă dieceză că au înalta încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezaui de a putea reflecta la aceasta parohie.

Lipova din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 1/14 Ianuarie 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu **Fabriciu Manuilă** protopresbiter.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională ortodoxă română din **Alioș**, protopresbiteratul Lipovei se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate în acest post sunt: 1. 1000 cor. din cassa culturală, iar întregirea de salar până la suma fixată prin lege se va cere dela stat. 2. Cvartr corespunzător cu supraedificate și grădina școlii pe jumătate. Podrumul școlii îl va folosi la olaltă cu colegul său. 3. Dela mormântări la care va fi poștiți și la care este obligat a participa va beneficia 3 cor. respective, 5 cor. 4. Pentru scripturistică 20 cor. De curățirea locuinței învățătoresci pe dinlăuntru se va îngriji alesul, iar de curățirea și încălzirea salei de învățământ și de curator va îngriji comuna bis. — Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică. Învățătorul ales va avea să conducă elevii regulat la sf. biserică pe care îi va instrua în cântările bisericesti și cu care va cânta răspunsurile liturgice și va avea să conducă strana. Va instrua la școala ce i-se va designa de autoritățile școlare și va conduce școala de repetiție.

Recursele ajustate cu documentele recerute și anume: Estras de botez, diplomă de învățător, atestat de apartinență, atestat de conduită și despre eventualul serciciu de până aici, adresate comitetului parohial din Alioș se vor înainta oficiului protopopesc gr.-ort. rom. din Lipova în termenul concursual, sub care durată reflectanții aă să se prezinte în sf. biserică din Alioș în cutare Duminecă ori Sărbătoare pentru a-și arată desteritatea în cele cantonale.

Din ședința comitetului parohial din Alioș ținută la 4/17 August 1919.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: **Fabriciu Manuilă** protopresbiter tractual inspector confesional de școale.

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 694/920, prin aceasta să escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei de-cl. I. din **Comlăuș**, (jud. Arad). devenită vacantă prin abdicarea parohului Virgil Mihulin, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune pământ extravilan în estenziunea ei de azi împreună cu dreptul de pășune. 2. 4 cănepiști aparținătoare sesiunii. 3. Intravilanul parohial folosit de fostul paroh. 4. Retribuțiunea de bir. și stole: 840 coroane. 5. Alte venit accidentale și întregirea dela stat, pe care însă comuna bis. nu o garantează.

Alesul preot vă suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiat, va împlini toate funcțiunile, va predica cel puțin odată la săptămână și va catehiza la școlile unde va fi reclamat, fără altă renumerație.

Parohia fiind de cl. I. dela recurenți se cere cvalificația prescristă în concluzul sinodului eparhial de sub Nr. 84/910.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestat de serviciu de până acum, eventual consimțământul Arhierelui diecezan dacă ar fi din altă dieceză, sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a § 33 din regulamentul pentru parohii; Concurenții vor avea a-se prezenta în sft. biserică din Comlăuș, spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial rom. ort. din Comlăuș, la 16/29 Ian. 1920.

Ioan Cuedam m. p., v. preș com. parohial.
Dimitrie I. Popa m. p. notar, adhoc al comitetului. În conțelegere cu: **Mihail Lucuța** m. p., protopresbiter rom. ort.

—□—

2—3

Pentru deplinirea parohiei **Zabalț** (Szabálc) protopresbiteratul Lipovei, devenită vacantă prin trecerea în statul de deficientă a parohului Ambrosie Popescu, în conformitate cu concluzul veneratului Consistor de sub Nr. 428/920, se publică concurs din nou cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentate împreunate cu parohia sunt:

1. Un intravilan parohial.
2. Una sesiune par. în estenziunea cuprinsă în foaia catastrală, din care 10 jughere e fânat:

3. Stolele legale.

4. Birul legal în naturale sau cu rent de piață.

5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul e îndatorat a solvi toate dela întreg beneficiul parohial și a catehiza confesională din loc fără altă remunerație.

Parohia e de clasa II dela reflectanți se pretinde deci asemenea cvalificațiune.

Însă și aspiranți cu cvalificațiune de III. și vor fi candidați în cazul, că nu se zentă nici un reflectant de clasa a II. av lectanții a-și subșterne recursele lor în concursul P. On. Domn Fabriciu Manuilă protopresbiter tractual gr. ort. rom. în Lipova justate cu documentele recerute precum atestat despre eventualul serviciu prestat aici, iar pe lângă observarea strictă cuprinse în §. 33 din Reg. pentru parohii prezentă în termenul concursual în v. minecă ori sărbători în sf. biserică din spre a-și arată desteritatea în cele oratorie, dar numai după ce vor dovedi presbiterului tractual că posed cvalificația prescristă, iar cei din altă dieceză, că a încuviințare a P. S. Sale Domnului Episcop diecezan, de a putea reflecta la aceasta parohia no

Comitetul parohial.

În conțelegere cu **Fabriciu Manuilă** protopresbiterul Lipovei.

—□—

Pentru întregirea vacantului post de paroh din parohia **Bara**, tractul Belint a escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de pământ, parte arată fânat;

2. Intravilan parohial de 3/4 jugar;

3. Stolele legale și

4. Eventuala întregire dela stat

Parohia este de clasa I, dar în senza rezoluțiunii consistoriale Nr. 420/1919 admit și concurenți cu cvalificație de cl. I.

Intrucât sunt din alte dieceze, treb. C. dovedească, tot atunci că au cvalificațiune Consistorului, respective al Episcopului diecezei de a reflecta la această parohie.

Sunt poștiți mai departe ca, în concursual, să se prezinte într-o Duminecă ori într-o sărbătoare în sf. biserică din Bara (Severin) spre a-și arată desteritatea în și tipic, eventual în slujire și în oratorie.

Petițiile instruate cu documentele în sensul indicat mai sus, se trimit comitatului parohial din Bara, pe calea oficiului protopresbiterului gr. ort. rom. din Belint (Timiș), și oficiului concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: **Gherasim Severin** protopresbiter.

—□—

Duplicat.

George Cioca, nasc. la 7/19 Feb. 1878 în comuna Hodoș, județul Timiș, pierz diploma de învățător eliberată cu data 17/30 Iulie 1905 Nr. 10 P. M. 1904/5, is. tradat duplicat, prin ce originalul se declară anulat.

Direcțiunea instit. pedes. ort. rom. din Arad

BIBLIOGRAFII.

Primum la redacție un volum al d. profesor **V. Loichița** din Caransebeș, închinat moriei și operei literare a poetului Ale. huță. Volumul conține o biografie a mare și câteva spicuiuri din opera literară a nostru scriitor.

Se poate comandă dela autor sau librăria diecezei noastre cu prețul de 1000 lei 80 fil. pentru francatură.

Cine subscrie la lista primumul național ajută țara, și oferă cea mai bună dobândă celor lor ce dau prinosul lor.

Cenzurat: **Alexandru T. Stamatian**